

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Primam Secundæ, & Secundam Secundæ Summæ
Theologiæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

Et primo, vtrum peccata distinguantur specie secundum obiecta.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72759](#)

QV AEST. LXXII.

offensuum eius. Supposita autem fide peccatum ipsum priuat re ctitudine non solum legis naturę ieu rationis, sed etiam oppositum enim ordinis charitatis infusa. & est offensuum Dei ultimi finis simpliciter, has enim conditiones non haberent actualiter peccata mortalia, si Deus creaturem rationalem in suis puris naturalibus preceptis ac finibus reliquerit.

Quamvis quācum est ex se, ut dictum est, repugnarent etiam supernaturalibus, ut potest presupponētibus naturalia.

¶ Ad primam autem obiectionem in oppositione patet responsio, distinctione enim ex hoc quod est distinctio, habet magnam latitudinem. Quamvis posset dici, quod author intendit de ratione offensuum, in quantum est contra Deum supernaturalem finem, quod pura est theologiae considerare. Sed hoc parui referit, quia theologus etiam considerat peccata, in quantum sunt contra rationem in ordine ad abducōrem a Deo, sicut etiam considerat de moralibus virtutibus acquisitis in ordine ad Deum.

¶ Ad secundam dicitur, quod peccatum alter contrariatur rationali uite, & alter Deo. nam uite rationali contrariatur formaliter sicut calidum frigido, uel nebulosum: Deo autem contrariatur obiectu, non efficiēte, sed affectuose, id est, non quod Deo ipsi in se aliqd ex tali contrarietate admittatur, sed quantum est ex affectu peccantis explicite, ut in odio Dei: implicite, ut in adulterio, furto, & huiusmodi. Vnde ex hoc ipso quod peccatum est contrarium rationi formaliter, habet quod est contrarium Deo obiectu, mo lo dicto. non enim est contrarium rationi formaliter, nisi quia voluntarium propter quod argumentum, quod de contrarietate formalis loquitur, non obicitur.

¶ Ad tertiam dicitur concedendo, quod hoc potius naturaliter cognosci, & dici a Philosopho, ut manifeste pater de odio Dei, quamvis negantes diuinam prouidentiam circa humanos actus de his non fuerint solliciti.

¶ Super questionis 72. articulum primum.

In art. 1. quest. 72. sunt multa dubia simul tractanda. Primum est de conclusione ipsa ex Scoto in secundo sent. dif. 35. uolente quod peccata distinguntur specie ex parte auerisōnis. Et ratio sua est, quia aueratio est ipsa formalis ratio peccati, conuersio autem peccati ad materiale, constat enim quod specificatio est ex formalis, & non ex materiali.

¶ Præterea, Peccatum est in duplice genere, scilicet malo moralis & malo simpliciter. & utroque modo specificatur. ergo non est alia tantum specificatio afferenda, reliqua omissa. Et si dicatur, quod una est priuativa, & altera positiva, hoc neutrā exclusiōne eaufat, quia species aliquis assignatur iuxta naturam eius, unde si peccatum est durarū naturarū, ambe sunt assignanda: si unius, una tantum.

¶ Si dicatur quod una est per se, & altera per accidens, ut in literadicitur, bene respondeatur: sed est probandum, & infur-

XVI ARTIC. I.

F ḡ secundum dubium de ratione in litera posita, felicitate conuersio, seu talis actus per se intenditur a peccantem mortis ratio autem per accidens, ideo specificatio est ex parte conuersoris &c. Peccat enim haec ratio declinans a per se respectum peccantis, ad per se respectu peccati.

¶ Quello nomine de specie peccati,

non de specie intentionis peccanti, intentionis enim peccatis est adus voluntatis: peccatum est intentio. Detinenda est lophilina, figura distinctionis a peccato intentionis, & speciem peccati, ut ab actu ad aliam talem.

¶ Et confirmatur ibum, quia confundatur peccatum complicitate, delictum, dum fe, & in ordine ad hoc vel illud, & secundum se quatenus sumitur in quantum est de eo, & facit peccatum duo, scilicet quod est voluntatis & quod est inordinatum.

¶ Quinto, Vtrum secundum universitate reatus.

¶ Sexto, Vtrum secundum omissionem & commissionem.

¶ Septimo, Vtrum secundum diuersum processum peccati.

¶ Octavo, Vtrum secundum abundantiam, & defecitum.

¶ Nonō, Vtrum secundum diueritas circumstantias.

ARTICVLVS PRIMVS.

Vtrum peccata differant specie secundum obiecta.

A D TERTIVM sic procedatur. Videtur, quod peccata non differant specie secundum obiecta.

Actus enim humani principie dicuntur boni uel mali, per comparationem ad finem, *ut supra ostenditum est, cum igitur peccatum nihil aliud sit quam actus hominis malus, sicut & dictum est, uidetur quod secundum fines peccata debent distingui specie magis, quam secundum obiecta.

I catum nihil aliud sit quam actus hominis malus, sicut & dictum est, uidetur quod secundum fines peccata debent distingui specie magis, quam secundum obiecta.

¶ Ad secundum difficultatis non operis alia fundamen-

ta iacere: sed declarare fundata de peccatis, cum plura in eis essent, ex quibus non solum per se, uno exenti sunt, priuatum, alterum, nō poterit iudicari simpliciter dari, nisi supponitum similiter & absolute esse aliquid per se unum, scilicet de non hoc loquimur. Et si quidē peccati est priuatum, ut Seco in scilicet dupliciter tener, confitit q̄ species eius sumuntur ex parte auctoris, seu inordinatio eius. si autē actus contrarius uirtuti, confitit q̄ species eius sumuntur ex parte conuersoris seu obiecti, et hoc sequitur, q̄ si in hac questione uertitur in dubium res ipsa, per responso, q̄ res, que vocantur inordinatio priuatum, species ex habitu oppositi, sicut cœcitas & surditas distinguuntur, q̄ ex usu & auditu, quibus priuatum subiecta & res que vocantur contraria uirtutis, specificatur ex obiecto seu fine, sicut uirtutes proprias. Si autē uertitur in dubio res significata peccatorum nominibus, de facto uertitur in dubio, quia putates inordinatio significare formaliter, dicunt q̄ peccatum distinguitur specie finis oppositū distinctionē: putates autē contrariū significari formaliter, dicunt q̄ peccatum distingui specie secundum obiecta, non est omnino clara apud omnes ueritas, cum ex usu doctorum abcluse uocantur peccatum nihil, & non a Deo, & similia, apparente oppositam patiatur. Dicimus tamen ueritatem ratione firmam, & est, quod peccatum est unum per se, & est ens concretum iusti, & inordinatio priuata est necessario concomitans ipsius.

ur informans illud. Et propter doctores, peccati nomine sive
uratur ad significandum illam adiacentem priuationem, sive
uruntur etiam nomine beatitudinis ad significandum summam
delectationem. Declaratio singula. Quod peccatum sit unum
per se, ex hoc pater, quod absolute diffiniri distinguique specifici-
ce concurrit: hac

enim deo per acci-
dēns non quārum
tur. Quod uero sit
contraria virtuti, ex hoc pater, quod
alter non saluator
diffinitio specifica
peccatorum: declaratio
rū sequela in pec-
catis extremitate &
taris inter se &
se hinc virtutis. Si
nun peccatum in-
temperantia, & pec-
catum infensibilitas
funt formaliter
inordinatio pri-
uaria, cum priua-
tione, ut ipse met-
teus in proposito
faetur, distinguantur
specie secundum
oppositos actus, o-
portet quod pecca-
ta ista sunt eiūdem
speciei specialissimae,
qua opposita recti-
tudo, qui priuant,
est unus speciei spe-
cialissime, kilicet
rectitudinem temperan-
tiae, ut temperante-
tiae. Et simile est
indictum de uitia &
peccatis oppositis a-
lis uitiosis moralibus mediis con-
duis malitias. con-
sequens hoc est con-
currens, & Aris-
totelis Ethicus &c. er-
go peccatum non est
priuatione essentialiter,
sed contrarium &
specificum distinctione
eorum est ex
contraria obiectis
in esse morali, & non
ex priuationibus in-
ordinatio, & au-
torum. Et quoniam
hac ratio sumpta ex
parte distincti ipsi
cū peccatorum
conuinat utrumque,
kilicet distinctionem peccatorum ex parte conversionis, & si-
gificatum formale peccati: quoniam distincti species per se
sunt diversificata rationis formalis eius, quod distinguuntur:
id solu pro nunc sufficiat.

<sup>b. 34. cap.
lib. 33. c.</sup> Ad rationem autem Scoti, quod peccatum sit priuatio, scilicet
actus voluntarius, & inordinatio eius, quae est per recessum a
lege Dei. Horum autem duorum
unum per se comparatur ad
peccantem, qui intendit talem
actum voluntarium, exercere in
tali materia: aliud autem, scilicet
inordinatio actus, per accidentem
se habet ad intentionem peccan-
tis. Nullus enim intendes ad malum
operator, ut Dio. * dicit 4.
cap. de di. no. Manifestum est au-
tem quoniam utrumque,

<sup>a. 18. art.
b. 54. art.</sup> scilicet distinctionem peccatorum ex parte conversionis, & si-
gificatum formale peccati: quoniam distincti species per se
sunt diversificata rationis formalis eius, quod distinguuntur:
id solu pro nunc sufficiat.

<sup>c. 4. art.
d. 4. art.</sup> Ad rationem autem Scoti, quod peccatum sit priuatio, scilicet
quia peccatis ex hoc peccat, quod actum voluntarium facit abi-
scit, concordia ad legem, & actus ipse voluntarius ideo est pe-
ccatum, quia potest esse concors regulae, ergo praecisa ratio peccati
est priuatio concordia ad legem. Facile respondeatur dicendo, quod
quod insufficiens refutat peccatum in tribus, namque existentib-
us in ipso, duo tantum consideravit. Est enim in peccato intem-
perante actus voluntarius, qui est materia bonitatis & malitiae mo-
ralis, & malitia moralis contraria temperantiae, puta, intempe-
rantiae formae, & consequens priuatione rectitudinis temperantiae
debet illi actum voluntari. Et licet primum non sit formale pec-
catum, non sequitur, ergo tertium. Ita enim quod sit secundum,
sicut in meritate probatum est esse. Et hoc pro praecedente articulo & primo dubio. Et ad secundum descendamus, dicendo quod
processus littera non est directe ab intentione ad peccatum, sed
iuxta secundum modum tactum in arguendo a peccato in ordine
ad peccatum ad peccatum secundum se. Nec est processus, a secun-
dū quid ad simpliciter sive est arguere a peccato, ut est ma-
litia simpliciter, ad peccatum secundum se. Erratio est, quia peccatum secun-

duum se totum, & ambas eius partes, scilicet contrariam, & priuati-
uam, instantum habet rationem peccati, in quaum est a peccante.
Intemperantia enim neque contraria est rationi, neque priuat
rectitudinem rationis, nisi ut sit a peccante non enim est pecca-
tum nisi peccantis. Et usque adeo est uerum hoc, quod si nullus

peccantis est, pecca-
tum non est, unde
intemperantia con-
traria in ordine ad
Deum, quo est non
est peccatum, & in-
ordinate concomi-
tans non concomita
tur ipsam, nisi quare
nus est a peccante.

D. 347.
785.

tem, quod unum quodque con-
sequitur speciem secundum illud
quod est per se, non autem secun-
dui id quod est per accidentem: quia
ea quae sunt per accidentem, sunt ex
contra rationem speciei. & ideo peccata
specie distinguuntur ex par-
tibus actuum uoluntariorum ma-
gis, quam ex parte inordinatio-
nis in peccato existentes. Actus au-
tem uoluntarii distinguuntur spe-
cie secundum obiecta, ut in super-
ioribus & ostensum est: unde se-
quitur, quod peccata proprie-
bus, ut * Gregor. dicit in libr. 34.
Moral. Avaritia etiam est circa di-
uersa genera rerum, ergo peccata
non distinguuntur specie secundum
obiecta.

<sup>b. 34. cap.
lib. 33. c.</sup> SED CONTRA est, quod peccatum est dictum, uel factum, uel
concupitum contra legem Dei: sed dicta, uel facta, uel concupitum
distinguuntur specie secundum diuersa obiecta: quia actus per
obiecta distinguuntur, ut supra dictum est. Ergo est peccata secun-
dum obiecta specie distinguantur.

<sup>c. 18. art.
d. 4. art.</sup> R E S P O N S U M. Dicendum, quod
sicut dictum est, * ad rationem
peccati duo concurrunt, scilicet
actus, uoluntarius, & inordinatio
eius, quae est per recessum a
lege Dei. Horum autem duorum
unum per se comparatur ad
peccantem, qui intendit talem
actum voluntarium, exercere in
tali materia: aliud autem, scilicet
inordinatio actus, per accidentem
se habet ad intentionem peccan-
tis. Nullus enim intendes ad malum
operator, ut Dio. * dicit 4.
cap. de di. no. Manifestum est au-

tem, quod unum quodque con-
sequitur speciem secundum illud
quod est per se, non autem secun-
dui id quod est per accidentem: quia
ea quae sunt per accidentem, sunt ex
contra rationem speciei. & ideo peccata
specie distinguuntur ex par-
tibus actuum uoluntariorum ma-
gis, quam ex parte inordinatio-
nis in peccato existentes. Actus au-
tem uoluntarii distinguuntur spe-
cie secundum obiecta, ut in super-
ioribus & ostensum est: unde se-
quitur, quod peccata proprie-
bus, ut * Gregor. dicit in libr. 34.
Moral. Avaritia etiam est circa di-
uersa genera rerum, ergo peccata
non distinguuntur specie secundum
obiecta.

<sup>b. 34. cap.
lib. 33. c.</sup> AD PRIMUM ergo dicendum, quod finis principaliter haber rationem boni: & ideo comparatur ad actum uoluntatis, qui est primordialis in omni peccato sicut obiectum. Unde in idem redit, quod peccata differentia finis, quod est proprium obiectum uoluntatis, ex primis, conseqüens est quod peccatum in ordine ad peccatum, & ad intentio-
nem peccantis, & ut uoluntarium, & secundum se, id est.

<sup>c. 18. art.
d. 4. art.</sup> Et processus littera ex hoc, quod pecca-
tum ut peccatum, est uoluntarium uolun-
tate peccantis, inferens quod specifica
distingui debet secundum differentias
voluntarii per se, & non uoluntarii per
accidentem, est processus optimus a simpli-
citer ad simpliciter, & non a secundum
quid ad simpliciter. Fuerit autem a fin qd
ad simpliciter, immo ab accidente ad sub-
stantiam, arguere ab ior-
dinatione, quoniam illa est
peccati in finem uolun-
taria, & quia est non uoluntaria nisi per accidentem, non est pec-
cam nisi per accidentem, per actum scilicet contrarium, quem co-
mitatus ut est a peccante. Et ex his patet, quod si etiam produceretur
a specie uotropis peccantis ad speciem peccati, non esset error,
quoniam intentio peccantis ut sic, peccatum est, & inordinata
contraria & priuatione, si, ut ex altera peccata.

<sup>c. 18. art.
d. 4. art.</sup> E In eodem, i. ar. 72. q. in responsione ad secundum, dubium occu-
rit ex eo quod author dicit, quod si peccata distinguenteretur se
secundum oppositas uirtutes, in idem rediret s. q. distinguenteretur
secundum obiecta, hoc enim repugnat nunc dictis, scilicet quod
si distinguenteretur secundum oppositas uirtutes, non posset habe-
ri distinctio specifica peccatorum, sed multa peccata distincta
species essent eiusdem speciei.

<sup>c. 18. art.
d. 4. art.</sup> Ad hoc dicitur, quod intentio authoris est, quod in idem rediret quod
ad hoc, quod distinguenteretur per obiecta, quia uirtutes distinguun-
tur per obiecta, sed non in idem rediret, quod ad hoc, quod ha-
berentur distincti propria uirga ad species specialissimas ui-
torum & peccatorum: sicut etiam non rediret in idem quod ad
hoc, quod haberent proprie species, nam priuationes specificae
non sunt proprie species, sed priuationes specierum. Unde nihil
obstant uerbi hic authoris determinationi facta. Et ex hoc articulo
lo nra regulam, quod id quod concurredit per accidentem, quoniam
necessario, non dat speciem peccato.

¶ Super